

თვითშემეცნების მისტერია

(თომას ბერნჰარდის რომანზე „სარდაფი“)

DOI: <https://doi.org/10.62119/critique.20.2025.9905>

თანამედროვე მსოფლიო ლიტერატურის გაცნობა აუცილებელია ქართული მწერლობის, როგორც მისი შენაკადის, გასა-აზრებლად. აღსანიშნავია, რომ ქართველ მთარგმნელთა წყალობით თანამედროვე ავსტრიულ მწერლობას საკმაოდ კარგად ვიცნობთ, მათ შორისაა თომას ბერნჰარდი, პოსტმოდერნისტი მწერალი, პროზაული თუ დრამატურგიულ ტექსტების ავტორი. ამჯერად მაია მირიანაშვილის ნათარგმნ მის მრავალმხრივ საგულისხმო რომან „სარდაფს“ წარმოგიდგენთ, რომელიც ჟანრობრივად ე.წ. „აღზრდის რომანს“ შეიძლება მივაკუთვნოთ. ქართულ ენაზე გვაქვს ამ მწერლის სხვა ნაწარმოებებიც, კერძოდ, მაია ფანჯიკიძის თარგმნილია მისი რომანები: „ძველი ოსტატები“, „ტყის ჩეხა“, „დადამავალი“. ხოლო პიესა „სანახაობის მომწყობი“ რუსთაველის თეატრში წარმატებით დაიდგა კიდეც.

რომან „სარდაფში“ წარმოჩენილია ყმაწვილის ზრდისა და განვითარების, საკუთარ თავსა თუ სამყაროსთან ურთიერთობის რთული და წინააღმდეგობებით სავსე გზა. „შეიცან თავი შენი“ – ეს უძველესი სიბრძნე ყოველი ადამიანისათვის თავიდან ხშიანდება და სხვათა გამოცდილება გზის სიძნელეს არავის უადვილებს. რომანის პირველივე სტრიქონები ცხადყოფს მწერლის სურვილს, როგორმე რაღაც წესრიგი აღმოაჩინოს ამ ქაოტურ, ლაბირინთულ ყოველდღიურობაში. შეიძლება ამიტომაც წარუმძღვარა რომანს ეპიგრაფად მონტენის სიტყვები: „ირგვლივ ყველაფერი აბურდულ-დაბურდულია, განუწყვეტელი ფუსფუსია, სადღაც, გაურკვეველი მიმართულებითა თუ მიზნით“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ.3). მწერალს კი სურს სიმწყობრის,

ჰარმონიის მოპოვება, გაურკვეველი მიმართულების შეცვლა გარკვეული გეზით და „ამაოება ამაოთას“ („ეკლესიასტე“) დაძლევა.

მწერლისეული გამოსავალი ასეთია: ადამიანმა, უპირველეს ყოვლისა, გზა უნდა აირჩიოს. გზა, რომელიც საკუთარი თავისაკენ მიემართება, მაგრამ ისე, რომ არ მოსწყდეს ამ ყოველდღიურ ქაოსსა და ფართიფურთს, არამედ ამ რთულსა და ხშირად აუხსნელ, საბედისწერო წინააღმდეგობებში გაიკვალოს გზა, ქვეცნობიერისა და არაცნობიერის უღრან ტყეებში იხეტილოს, შიშითა და სასოწარკვეთილებით დათრგუნვილმა აღიდგინოს რწმენა, დაეცეს და წამოდგეს და ასე, ბრძოლაში, გალიოს წუთისოფელი. ან კი ვის აქვს ფუფუნება ყოველივე ამისგან თავდაღწევისა. ამქვეყნად ხომ უამრავი სულიერ-მატერიალური გზა არსებობს, ღორღიანი თუ გზატკეცილი, აღმოსავლეთისა თუ დასავლეთისკენ პირმოქცეული, აღმართი თუ დაღმართი, მაგრამ ყველაზე ძნელი, გრძელი, უფრო ზუსტად, დაუსრულებელი, კი ისაა, რომელსაც საკუთარი თავის შეცნობისკენ მიჰყავს ადამიანი. „თუ სწორად იარე, შორს ვერ წახვალ“, – ასე არიგებს პატარა უფლისწული პილოტს (ეგზიუპერი, 2015, გვ. 37). ვინ არ შესდგომია ამ პარადოქსულ სწორსა თუ ირიბ გზას თამამი სილაღითა თუ ეჭვიანი ბორძიკით, სიხარულითა თუ ტანჯვა-წამებით. თუმცა, გზას შედგომილნი ბევრი გვინახავს, გზის დამლევი კი არავინ. რადგან გზის ბოლო მართალია სრულ თვითშემეცნებას გულისხმობს, მაგრამ, თანვე, სიკვდილს. ეს არის შესვლა განათებულ წყვილიადში, ერთგვარ „მზიან ღამეში“. ეს ღმერთთან მიახლოებას, მის „ჭერეტას“ გულისხმობს. ამ ყოველივეს კარგად გამოხატავს გალაკტიონ ტაბიძე:

„წმინდა ნათელში, ამბობს ჰეგელი,
წმინდა სინათლის დიად ბადეში,
ისე ცოტა გასაგებელი,
როგორც რომ წმინდა სიწყვდიადეში“.
(ტაბიძე, „წარწერა წიგნზე“)

რომანის გმირი გიმნაზიელი ყმაწვილია, ცხოვრებისაგან უკვე საკმაოდ გაბეზრებული, ყოფითი წვრილმანებისა და საზრუნავთაგან დაქანცული, სკოლის აუტანელი უგუნური რეჟიმით გულგაწვრილებული, მასწავლებელ-მოსწავლეთა მუდმივი ფარისევლობითა და მლიქვნელობით გულგატეხილი, უგზო, უმომავლო, უოცნებო, უსარგებლო და მხოლოდ სხვათა ნების მექანიკური აღმსრულებელი. დიახ, იგი გრძნობს, რომ არავის სჭირდება, როგორც უმაქნისი და გადაგდებული ნივთი, ამიტომაც ერთ მშვენიერ დღეს გადაწყვეტს, ან თავი მოიკლას (რომლის ძალაც არ ეყოფა), ან აირჩიოს გზა, სრულიად საწინააღმდეგო იმისა, რომლითაც აქამდე დადიოდა.

მწერალი „თავის“ თავგადასავალს გვიამბობს, უფრო ზუსტად, რომანის მთხრობელი იხსენებს ზალცბურგში გატარებულ ყმაწვილობას, ამიტომაც აღწერილი ამბები თუმცა ყმაწვილობის ასაკის დროინდელია, მაგრამ უკვე შეფასებული და გაანალიზებული-გაჩხრეკილი. წარსული უკვე ერთგვარი სიმბოლოა და მეტაფორა, ამიტომაც რომანს, მიუხედავად რეალისტურობისა, მაინც გადაჰკრავს მისტიკურ-ალეგორიული ელფერი.

ყმაწვილი ახალ გზას ირჩევს, გარშემომყოფთა აზრით, ყველაზე უარესს, გზას სარდაფისაკენ, სადაც მუშაობას იწყებს ხილ-ბოსტნეულის გამყიდველად. პირველი, რასაც შეიგრძნობს, არის თავისუფალი არჩევანის მომაჯადოებელი ხიბლი, შემდეგ კი დანარჩენი „სიამოვნებანი“, ხალხთან, უბრალო ადამიანებთან ურთიერთობა და განცდა, რომ „საჭირო ხარ“: „მხოლოდ

ერთი სურვილი მამოძრავებდა: ადამიანთა შორის მეპოვა საქმე და მათთვის რაიმე სარგებელი მომეტანა“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 7).

მწერალი სარდაფს აღგვიწერს, როგორც უფსკრულს, სადაც მხოლოდ ჭუჭყი, სიბინძურე და უბედურებაა. გარეუბანში, სადაც ეს სარდაფი მდებარეობს, მხოლოდ ლატაკი, გალოთებუ-ლი, უმომავლო, ცხოვრებისაგან დამცირებულ-დაბეჩავებული ადამიანები ცხოვრობენ, რომელთა პერსპექტივა ციხე, საგიჟეთი და სასაფლაოა. ამ გარემოში თითქოს საგანგებოდ აღუმართავთ უსახური, პირქუში, ულაზათო შენობები: „ნაყოფი ჩვენი უსულ-გულო, უნიათო, უნიჭო, გესლიანი ეპოქისა“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 9).

ზუსტად და დაუნდობლად არის შეფასებული XX საუკუ-ნე. მართალია, რომანში II მსოფლიო ომის შემდგომი წლებია წარმოჩენილი, მაგრამ ისტორიულ დროს დიდი მნიშვნელობა არ ენიჭება, რადგან ეგზისტენციალური პრობლემები, რომელ-თაც განსჯის მწერალი, ყოფიერების განმსაზღვრელ-განმაპირო-ბებელია, მარადიულია და ნებისმიერი დრო-სივრცისათვის დამახასიათებელი.

რომანის სათაური „სარდაფი“ მრავალმნიშვნელოვანი სიმ-ბოლოა. იგი განასახიერებს სიცოცხლესაც, ცხოვრებასაც, ადამი-ანის ქვეცნობიერსაც. სარდაფს მწერალი ხან განსაწმენდელს ადარებს, ხან ჯოჯოხეთს, რადგან „აქ“ მთხრობელი იმგვარი ტანჯვა-წამების თვითმხილველი გახდა, რისაც დანტე – ჯოჯო-ხეთში „მოგზაურობისას“. სარდაფი მწერლისათვის სხვა მხარეა, ცხოვრების შიდაპირი, სიმბოლურად, ქვეცნობიერი, სადაც იბა-დებიან ბნელი თუ ნათელი სურვილები, გარემოს შესაბამისად სახეცვლილნი.

სარდაფში გმირი განიცდის ერთგვარ კათარსისს, ეზიარე-ბა მოყვასის სიყვარულს, სხვათა თანაგრძნობას, გაუგებს გემოს სიხარულსა და ტკივილს, სასოწარკვეთასა და უიმედობას. მისი სული აქ იწვრთნება და იზრდება. თითქოს მისი „დაფლვა“

ხდება ამ სარდაფში ხელმეორედ შობისათვის, ცოდვათა განწმენდილი აღდგენისათვის. ასე რომ, ამ თვალსაზრისით, რომანი შეიცავს ტრადიციულ ქრისტიანულ ალეგორიულ ქვეტექსტსაც.

მოხრობლის პიროვნებად ჩამოყალიბებაში განსაკუთრებული როლი ორმა ადამიანმა, ბაბუამ და სარდაფის პატრონმა პოდლაჰამ, ითამაშა. ბაბუა მასში მარტო ცხოვრების თეორიული უნარები განავითარა, პოდლაჰამ კი სხვადასხვა ტიპის ადამიანთან ურთიერთობის ხელოვნება გააცნო: „ბაბუაჩემისგან იდეალურ სამყაროში ცხოვრება ვისწავლე, ადრეულ ასაკშივე ვეზიარე ფილოსოფიურ აზრებს. პოდლაჰასთან კი, შერცჰაუზერფელდის ჯოჯოხეთში, ამ ჭეშმარიტ რეალობაში, უფრო სწორად, რეალური ცხოვრების ამ უზარმაზარ ჭაობში, ცურვის ხელოვნებას დავეუფლე“ (ბერნარდი, 2003, გვ. 53).

რომანის გმირი სარდაფში ეზიარება თვით სიმართლესაც, თანაც იმგვარს, რომელსაც ვერცერთ წიგნში ვერ ამოიკითხავდა. აქ მწერალი აწყდება ერთ სიძნელეს: შეიძლება კი საერთოდ გადმოიცეს სიმართლე, ან რამდენად ინარჩუნებს სიტყვით გადმოცემული განცდა სიწრფელეს? მწერლის აზრით, „აღწერილი რეალურს არასოდეს თანხვდება და სინამდვილეში ის სულ სხვა რამეა“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 35). ამიტომაც საუბრობს „პირწმინდა რეალობაზე“, რომელიც უშუალოდ აისახება სულზე და რომელიც ვერასგზით ვერ გადმოიცემა, ვერ გამოვრდება. მისი ასლის გადაღება შეუძლებელია. „პირწმინდა რეალობას ვერასოდეს მიუახლოვდები“. აღწერილი კი ყოველთვის „რეალურად გასაღებული ტყუილი, ან ტყუილად გასაღებული რეალობაა“ (ბერნჰარდი, 2003).

მაშ რაღა აზრი აქვს წერას? რატომ მოგვითხრობს მწერალი ცხოვრების ერთი მონაკვეთის შესახებ ასეთი ჟინითა და გატაცებით?

„რასაც აქ ვწერ, ეს არის სიმართლეც და არცაა სიმართლე იმ უბრალო მიზეზის გამო, რომ სიმართლე თუ ჭეშმარიტებაა,

ჩვენში ჩასახლებული კეთილშობილური სწრაფვაა მხოლოდ“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 56). რამ დაბადა მწერალში ეს კეთილშობილური განზრახვა? იმან, რომ გაზეთში ამოიკითხა შერცჰაუზერფელდის დასახლების აღების თაობაზე, არადა, მისი „სარდაფი“ სწორედ ამ რაიონში მდებარეობდა. თითქოს მეხსიერებიდან უშლიდნენ წარსულს, უძვირფასესსა და დაუვიწყარს, ამიტომაც გადაწყვიტა სიტყვაში გაეცოცხლებინა ის, რაც სხვათათვის რეალურად აღარ არსებობდა.

არადა, სარდაფის ჯოჯოხეთი აუცილებელი განსაწმენდელი უნდა შექმნილიყო მკითხველისთვის, რომლისთვისაც უცხო იყო უიმედობითა და სირცხვილით აღსავსე ცხოვრება. ოღონდ ეგაა, სარდაფს მაინც ყოველი ადამიანი გაივლის, ოღონდ ზოგი განიწმინდება, თავს დააღწევს ჯოჯოხეთს და ახლად იშობა კამიუსეული უბედურებაზე აღმატების გზით, ზოგი კი სამუდამოდ იქ დარჩება, მუდმივი სიბნელისა და ბოროტებისათვის განწირული.

მწერლისათვის სარდაფია მთელი ხორციელი ცხოვრება, სადაც სული გამუდმებით ივნებს და საბოლოო გათავისუფლებისთვის ემზადება. სარდაფი ცხოვრებისეული გამოცდილების სიმბოლოცაა. ჭუჭყიანი, ბნელი შუაგულია ყოფისა, რომელიც აუცილებლად უნდა მოიხილოს ადამიანმა. ასეთია ამ მწერლის მორალი, განსხვავებით ოსკარ უაილდისაგან, რომელიც ქადაგებდა, ნუ გამიმევბთ ცხოვრებაში, წიგნებში მეტი სისავსით შემოძლია განვიცადო სიცოცხლეო.

სარდაფში მუშაობამ მწერალს (მთხრობლის ერთგვარ ალტერ ეგოს) შეაგრძნობინა არა მხოლოდ სიდუხჭირის, გაუტანლობის, ღალატის, დამცირების, სიბეჭავის არსი, არამედ უპირველესად გააცნო ენა, აქაური, უწმაწური, მაგრამ უაღრესად გულწრფელი და მეტყველი. სარდაფში მან ადამიანთა უნილბო სახეები ნახა.

კითხულობ რომანს და, სამწუხაროდ, თვალწინ თანამედროვე სამყაროს სურათები გეშლება. თითქოს მთელი ქვეყნირება მორალურ-ზნეობრივად თუ მატერიალურად დამსგავსებია სარდაფს, თითქოს ჩვენს ყოფაზე წერდეს მწერალი, მიტოვებულ ჭუჭყიან გარეუბნებზე, რომლებიც მხოლოდ არჩევნებისას ახსენდებათ. საზოგადოების სასაუბრო თემებიც ძირითადად იგივე დარჩენილა: საყოფაცხოვრებო, ომი, სექსი, ამერიკელები. განსაკუთრებით საგულისხმო ამერიკელების თემაა. იქაც „ამერიკელებზე საუბრისას, ერთი მხრივ, მოკრძალებულობა და შეფარული ზიზღი შეიგრძნობოდა, მეორე მხრივ კი, მონური მორჩილება“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 47).

ასე რომ, რომანი წარმოგვიდგება, როგორც თვითშემცნების მისტერია. „უზომო სასოწარკვეთა ძნელია სატარებლად. ეს ჩვენი გეტოსიანიის დამეგბია, მაგრამ თვით უმძიმესი ხვედრიც კი უფრო ადვილი ასატანია შეცნობის შემდეგ“ (კამიუ, 1996, გვ. 104). მწერალი გაიზრებს, როგორ მოხდა მისი ზიარება ცხოვრებასთან, როგორ იპოვა საკუთარი თავი. გზა. ეს გვაგონებს სიზიფეს იმ წუთებში, როდესაც ის მძიმე ლოდს მიათრევს და მწვერვალისაკენ მიმართული მზერა თითქოს ტვირთს უმსუბუქებს, რადგან, როგორც კამიუ იტყოდა, გააზრებული ტანჯვა უბედურება კი არა, ბედნიერებაა. „არ არსებობს ბედი, რომლის დათრგუნვაც ზიზღით არ შეიძლებოდა“, „სიზიფეს ჩუმი სიხარულიც ესაა, იგი თვითონაა თავისი ბედის ბატონ-პატრონი. მისი ლოდი მისი საქმეა“ (კამიუ, 1996, გვ.105). ტრაგიკული კაცი ამაღლებულიცაა, რადგან უბედურებაზე მაღლა დგება. სარდაფი იქცა გამირისთვის ერთგვარ „შინად“: „ასე მეგონა, დასრულდა ჩემი ცხოვრების უსარგებლო, უბედური, საშინელი ხანა“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 115). მართალია აქ იყო „მონოტონური დამთრგუნველობა“, მაგრამ იყო მოლოდინიც რაღაც არსებობის, სიღრმისეულის გაგებისა, ზედაპირულობის გარღვევისა და სიცოცხლის საიდუმლოს ახსნისა.

რომანი მკითხველს კიდევ ერთხელ დააფიქრებს სიკვდილ-სიცოცხლის არსზე, ასაკთან ერთად გაჩენილი გულგრილობის რაობაზე, როცა ყველაფერი სულერთი ხდება: „სულერთი – რა მშვენიერი, გასაგები და მოკლე ფრაზაა“, რადგან „ყოველი შე-საძლებლობა უკვე ნაცადია“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 133).

რას არგებს ადამიანს გამოცდილება, თუნდაც, ჯოჯოხეთი რომ გამოიაროს. განა შეცდომების გააზრება ცოდვებისაგან და-იცავს? ყველაფერი ბოლოს ხომ მაინც სულერთია. ყოველ არჩე-ვანსა თუ გზას ხომ მაინც საბოლოო იმედგაცრუება მოჰყვება? „თანდათან გაიხსნება ყველა კარტი. მხოლოდ იდეაა ასეთი – ჩასწვდე, გაიგო შენი თუ სხვისი ცხოვრების არსი. ყოველ ადა-მიანში საკუთარ თავს შევიცნობთ, და ვიდრე ვიარსებებთ, იძუ-ლებულნი ვართ, თითოეულის ბედი გავიზიაროთ“ (ბერნჰარ-დი, 2003, გვ. 120). მწერალი საკმაოდ პესიმისტურ დასკვნამდე მიდის: „ყველგან, ყველაფერში საკუთარ თავს ვეძებთ, მაგრამ რაც უნდა ვეცადოთ, ვერ ვპოულობთ“. ოცნება ოცნებადვე რჩე-ბა. მაგრამ განა ეს შეიძლება გახდეს სასოწარკვეთის მიზეზი? და მწერალს, რომელმაც ძირისძირამდე გაჩხრიკა ტანჯვა და გამო-ცადა მისი ჯურღმულები, თითქოს გონება უნათდება: „ბოლოს და ბოლოს ყველაფერი სულერთია! ბუნებაშიც ხომ მთავარი ესაა: ყველაფერი ერთ მთლიანობაშია მოქცეული“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 102).

ასე შეიჭრა ტრაგიპესიმისტურ „სულერთიაში“ ოპტიმის-ტური „სულერთია“. თუ თავდაპირველად „სულერთია“ სრულ გულგრილობას, გაუცხოებას, აპათიას გულისხმობდა, ახლა ფიქ-რის მდინარებამ მისი შიდაპირი გამოაჩინა. „სულერთია“ ნიშ-ნავს სისავსეს, ჰარმონიას, სიყვარულს, იმედს, რწმენას, სხვათა გაგებას, თანაგრძნობას, ერთიანობას სამყაროსთან, მის ნაწი-ლად შეგრძნებას. ეს უკვე რელიგიური განცდაცაა, ღვთის წყურ-ვილია, იმ „ღრმა ერთისაკენ“ მისწრაფებაა, რომელიც აზურდულ ყოფას დაალაგებს და გარკვეულ მიმართულებას, გზას მისცემს.

გზის ბოლო კი სიკვდილია, რომელიც, როგორც რილკე იტყოდა, ყოველდღე უნდა ვისწავლოთ, შევეგუოთ და შევიყვაროთ, რადგანაც მას თავს ვერანაირად ვერ დავადწევთ.

რომანში კავკასიული მოტივებიც შემოიჭრება. ვიდაცის ავი მზერა თითქოს გამუდმებით დევნის ადამიანს და აშინებს, მაგრამ კაცმა ხომ ეს სასჯელი თვითონვე მოიპოვა. რომანის ცალკეულ პასაჟებში ბიბლიური შესაქმის ალუზიები ჩნდება. „ჩვენ ყველას ერთნაირად გვაქვს მისჯილი ეს ცხოვრება, რაც იმას ნიშნავს, რომ სამუდამოდ სიკვდილმისჯილნი ვართ. მაგრამ რომელი დანაშაულისთვის, არავინ იცის. ან იქნებ სულაც არანაირი დანაშაული არ მიგვიძღვის, ან იქნებ მომავალში დავაშავებთ რამეს და მერე ჩვენ გამო სხვები დაისჯებიან“ (ბერნჰარდი, 2003, გვ. 120).

ცოდვის, სინანულის, მსხვერპლისა და გამოსყიდვის თემები რომანის რეალურ პლანს სიღრმესა და მნიშვნელობას მატებს. მიუხედავად საბედისწერო პირქუში წინასწარგანზრახულობისა, მწერალი ადამიანს დასაღუპავად არ იმეტებს, რადგან: „უკვე ვისწავლეთ წინააღმდეგობის გაწევა და ველარაფერი შეგვაფერხებს“.

რომანის მთავარი სათქმელიც ესაა, ცხოვრებისათვის წინააღმდეგობის გაწევა, გაძლება და იმ გზაზე სიარული, რომელსაც ადამიანი საკუთარი თავისაკენ მიჰყავს. ყმაწვილის გარდა, რომანში სხვა საინტერესო პერსონაჟებიც არიან. მათ შორის, პაპა, რომელიც შვილიშვილს რომანტიკულ იდეალებს აყვარებს. ოცნებასგადაყოლილი მწერალი-ფილოსოფოსი ჩვენს „დამანგრეველ დროში“ შვილიშვილს სულს მუსიკითა და ნახატებით უფსებს. რომანის მხატვრული სივრცე ჩვენს დროს, ჩვენს საზოგადოებას იტყვს, ამიტომ ასე ახლოს მოდის ქართველ მკითხველთანაც.

დასკვნები

თომას ბერნჰარდის რომანი „სარდაფი“ ღრმა მისტიკაა ადამიანის თვითშემეცნების გზაზე. ეს არის „აღზრდის რომანი“, რომელიც აღწერს ინდივიდის რთულ და წინააღმდეგობებით სავსე გზას საკუთარი თავისა და სამყაროს შეცნობისკენ. ავტორი რომანი მკითხველს წარმოუჩენს XX საუკუნის პირქუშ სურათს, გამოკვეთს, რომ ეგზისტენციალური პრობლემები მარადიულად აქტუალურია.

„სარდაფი“, როგორც მრავალმნიშვნელოვანი სიმბოლო, განსახიერებს როგორც სიცოცხლის ქაოტურ და ბნელ მხარეებს, ასევე ადამიანის ქვეცნობიერისა და სულიერი განწყობის სივრცეს. იგი არის ერთგვარი განსაწმენდელი, სადაც გმირი განიცდის კათარსის, ეზიარება მოყვასის სიყვარულს, ტკივილს, სასოწარკვეთას, მაგრამ საბოლოოდ, რწმენას პოულობს საკუთარ თავს. სარდაფში მუშაობა გმირს აცნობიერებინებს არა მხოლოდ სიდუხჭირეს, არამედ გულწრფელ ადამიანურ ურთიერთობებს და „პირწმინდა რეალობას“, რომლის გადმოცემა სიტყვით თითქმის შეუძლებელია.

მიუხედავად მწერლის პესიმისტური დაკვირვებებისა ცხოვრების „სულერთიობასა“ და ადამიანის მარადიულ ძიებაზე საკუთარი თავის საპოვნელად, რომანს მაინც ოპტიმისტური ფინალი აქვს. თავდაპირველად გულგრილობისა და აპათიის გამომხატველი „სულერთია“ საბოლოოდ სისავსის, ჰარმონიის, სიყვარულისა და ერთიანობის სიმბოლოდ იქცევა. ეს არის რელიგიური განცდა, ღვთის წყურვილი და მისწრაფება „ღრმა ერთისაკენ“, რომელიც აბურდულ ყოფას აწესრიგებს.

რომანის მთავარი „გზავნილია“ ცხოვრებისთვის წინააღმდეგობის გაწევა, გამლევა და საკუთარი თავისკენ მიმავალ გზაზე სიარული. ის ადასტურებს, რომ ტრაგიკული ადამიანიც კი ამაღლებულია, როდესაც ის უბედურებაზე მაღლა დგება.

თომას ბერნჰარდის „სარდაფი“ გვახსენებს, რომ სიკვდილ-სიცოცხლის არსის, ცოდვის, სინანულის, მსხვერპლისა და გამოსყიდვის თემები მარადიული და ყოველთვის აქტუალურია.

დამოწმებული ლიტერატურა

ბერნჰარდი, თ. (2003). „სარდაფი“, თბილისი, ISBN 99928-50-96-5.
დე სენტ-ეგზიუპერი, ანტუან. (2015). „პატარა უფლისწული“, თბილისი, „პალიტრა L“, ISBN: 9789941240065.
კამიუ, ა. (1996). „სიზიფეს მითი“, რჩეულთა ბიბლიოთეკა, თბილისი: „ლომისი“.

Maia Jaliashvili

The Mystery of Self-Knowledge (Based on Thomas Bernhard's novel "The Vault")

Abstract

Keywords: Thomas Bernhard, The Cellar; Catharsis; Self-knowledge.

Thomas Bernhard's novel "The Cellar", a significant work within contemporary world literature, can be categorized as a Bildungsroman. It meticulously explores a young man's challenging journey of growth, self-discovery, and complex interactions with himself and the world. The narrative delves into profound existential problems, presenting a bleak portrayal of the post-World War II era, yet highlighting issues that remain perennially relevant.

The "cellar" itself functions as a multifaceted symbol, representing both the chaotic, darker aspects of life and a metaphorical space for the subconscious and spiritual purification. Here, the protagonist

undergoes a catharsis, confronting despair and suffering, but ultimately finding faith and a profound sense of self-awareness. The experience in the cellar exposes him to the raw, unvarnished truth of human existence and the limitations of language in conveying this "pure reality".

Despite Bernhard's often pessimistic observations about life's ultimate indifference, the novel culminates in an optimistic resolution. The initial indifference transforms into a symbol of fullness, harmony, love, hope, and unity with the world. The core message of the novel emphasizes resilience and perseverance on the path of self-knowledge, affirming that even in tragedy, humanity can rise above adversity.